СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 19. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 24 січня, 1935.

VOL. XLIII. No. 19. Jersey City, N. J., Thursday, January 24, 1935. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА СКРІПЛЕННЯ „НАЙРИ"

ВАШИНҐТОН. — Члени Надзвичайного Промислового Комітету й Краєвої Ради Промислової Відбудови відбули у вівторок рано довшу конференцію з президентом Рузвелтом і по її скінченню подали ґазетам заяву, що уряд постановив скріпити „Найру" в кількох важних точках; увести кілька нових промислових кодексів тн наперти на конґрес, щоби він якнайскорше вніс і ухвалив відповідні для цього закони.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ЗА ҐОСТРУ БОРОТЬБУ ЗА ПРАВО ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Так звана „Емердженсі Борд" робітничої юнії ткальняних робітників закликує зорґанізованих робітників до боротьби за переведення в життя параґрафу 7А закона про відбудову краю.

Для цієї цілі Рада пропонує обєднати неґайно всі ткальняні, нафтові, тютюнові, сталеві й автомобільні юнії та виступити злученими силами проти тих підприємців, що не виконують цієї постанови.

Згадана Рада каже, що уряд не може, чи не хоче, робітникам більше помагати та що тепер робітники мусять узяти справу в свої руки. Рада каже, що вона може вичислити довгу низку підприємств, котрі дістали від уряду приказ признати робітникам право до орґанізації, а цього права фактично не признали.

ПРИЗНАНО КРАВЦЯМ 36-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний суд Дистрикту Колумбія видав важну опінію щодо права президента встановляти число годин праці на основі закона про відбудову краю.

Ішло тут про число годин праці в кравецькім промислі. Президент установив це число на 36 годин тижнево. Підприємці заапелювали до суду, кажучи, що президент не має цього права. Суд каже, що закон про відбудову краю признає президентови право встановляти довжину праці навіть понижче 40 годин на тиждень, коли він уважає, що обмеження часу праці навіть до 40 годин на тиждень не може облекшити безробіття.

Рішення відноситься до 180,000 осіб.

„ФИКСЕР" ПІШОВ ДО ТЮРМИ.

НЮ ЙОРК. — Перед повітовим судом у Квінс відбулася розправа проти Луиса Дачиса, котрий запевнив одно підприємство, що він потрафить „пофіксувати" всякі клопоти між підприємством та робітниками й на цій основі побирав місячно по 500 долярів. Досвід підприємства з ним доказав, що він клопотів полагодити не може. Підприємство поставило його на суд як обманця. Присяжні судді признали його винуватим.

ДЕБАТА ЗА СВІТОВИЙ СУД.

ВАШИНҐТОН. — Противники приступлення Злучених Держав до Світового Суду, видно, вже припускають безвиглядність своєї опозиції, бо почали вже переговорювати з прихильниками цього приступлення та добиватись від них якихсь уступок.

Сенатор Венденберґ і Норис, противники приступлення, були в Білім Домі. Вони хочуть полагодити справу так, щоб Америка приступила до Суду, зазначивши застереження щодо своєї суверенности, як це вона зазначувала вже в минувшині.

ВАЖНИЙ ВИНАХІД ДЛЯ ТЕЛЄВІЗІЇ.

НЮ ЙОРК. — На річній конвенції Американського Інституту Електричних Інжинірів ґрупа інжинірів предложила звіт зі свого винаходу дроту для пересилання образів бездротним телєфоном.

Для приявних на зборах ґазетярів прелеґенти описували винахід так, що, мовляв, це дріт у дроті. Одначе це їм багато не помагало й вони зрозуміли з пояснення тільки те, які висліди може дати новий винахід та наскільки він представляє поступ у порівнанню з тим, що було досі.

Винахід дозволяє пересилати рівночасно через один апарат 200 розмов на велику віддаль. Іншими словами, засоблений цим дротом апарат може перенести цілу вязанку електричної енерґії, що може бути вживана до пересилання розмов або образів.

ПРОЦЕС ПРОТИ ГАВПТМАНА.

ФЛЕМІНҐТОН. — На процесі проти Гавптмана прокураторія поставила двох свідків, котрі бачили Гавптмана коло маєтку Линдберґа менше-більше в часі викрадення дитини Линдберґа. Власник дому в котрім жив Гавптман у часі викрадення дитини Линдберґа та в часі арештування Гавптмана, заявив, що з піддаша цього дому пропала десь у часі викрадення дитини дошка. Цю дошку, як каже прокураторія, обвинувачений ужив при робленню драбини, що її вжито при викраденню дитини. По довгій боротьбі між адвокатами обвинуваченого й прокураторією суд дозволив зложити цю драбину як доказовий засіб. З тим допущено теж долото й інше столярське начиння, котрого, як каже прокураторія, вживано при робленню драбини.

ПРИГОДА Я. РОТШИЛЬДА З ЖОРЖОМ ЗАНДОМ.

В архіві недавно померлого барона Ротшильда знайдено між іншим клаптик паперу, що його він дістав в спадку по свому батькови, основникови французької лінії Ротшильдів. Одного разу Ротшильд прийшов на базар, що його влаштовано в Парижі на добродійні цілі. Спинився перед кіоском, де продавала товари відома письменниця Жорж Занд (Аврора Рідван) і, розглянувшись по кіоску, сказав: „Не бачу нічого, що заохочувалоб мене до купна. Може продалиб мені свій автоґраф?" Письменниця вхопила клаптик паперу і написала: „Від барона Якова Ротшильда одержала тисячу франків. Жорж Занд". Заскочений таким чином Ротшильд скривився, а потім, усміхнувшися, заплатив тисячу франків і сховав дорогий клаптик паперу до портмонетки.

НЕ ПРОДАДУТЬ ЗЕМЛІ ЖИДАМ.

Арабські землевласники, що живуть у Палестині, зложили присягу на коран і меч, що не продадуть своєї землі Жидам. На своїх зборах ухвалили вони теж подбати про те, щоби припинити жидівську іміґрацію до Палестини.

ВЕРНУЛИСЯ ЖИДІВСЬКІ СКИТАЛЬЦІ.

318 еміґрантів Жидів, що від довшого часу блукали кораблем на Середземному морі, не можучи ніде висісти на беріг, вернулися вже з Констанци до Заліщик. У Заліщиках остануться короткий час, поки оконечно не полагодять їх справи. Їх долею занялися відповідні орґанізації.

ТРАҐЕДІЯ ВЧИТЕЛЬКИ.

В Муилові, в чисто українському селі, вчила нашу дітвору 26-літня вчителька Юзефа, Міхновська, родом зі Львова. Недавно вистрілом з револьверу пострілила вона себе в околиці серця і по двох днях померла. Тлінні останки перевезено до Львова. Траґедія бл. п. Міхновської, як кажуть, заведена любов.

ЗДОРОВО ОБЛОВИВСЯ.

У Варшаві урядує окрема комісія, переводячи інвентаризацію маєтку, що залишився після смерти ґр. Якова Потоцького. У звязку з тим устійнено докладно, скільки з цього маєтку присвоїв собі його повновласник і головний ошуканець, Олександер Розенберґ. Комісія ствердила, що на основі повновластей ґрафа Розенберґ узяв з рахунку Потоцького й умістив на своє імя великі суми в ріжних фінансових установах. Досі устійнено, що загальна сума тих грошей доходить до 14 міліонів зл. Крім того Розенберґ переписав на своє імя ріжні нерухомости ґр. Потоцького за границею, які купував для свого хлібодавця. Між іншим присвоїв собі віллю в Біяріц, терени Довіль, дім у Монако, віллю в Каннах, великі ліси під Каннами, уділи Потоцького в акційних товариствах. Дальше Розенберґ присвоїв собі уділи Потоцького в центральнім електричнім товаристві По та уділи в Центральнім Банку в Парижі. Вкінці Розенберґ продав палату Потоцького в Булвонському ліску і гроші взяв для себе. Всі ті обєкти представляють вартість коло 20 міліонів злотих.

АРЕШТУВАННЯ КАНДИДАТА НА КОРОЛІВСЬКИЙ ПРЕСТОЛ.

Перед кількома місяцями в маленькій републиці Андорі заносилося на монархістичний переворот. Орґанізатором цього перевороту був невідомий нікому чоловік, що виступав під шумним титулом Бориса 1-го, короля Андори. Користаючи з важкого фінансового положення маленької републики, згаданий чоловік запропонував републиці позичку в квоті 800,000 пезетів під умовою, що Андора проголосить його своїм королем. Коли його оферту відкинули, кандидат згодився підвищити позичку. Еспанські власти зацікавилися особою кандидата й арештували його. Слідство виявило, що це звичайний пройдисвіт, який мав вправді гроші на пропаґанду, але не мав 800,000 пезетів. Устійнено, що він є Жидом з Вільни і називається Косінер. Еспанський уряд видалив його до Портуґалії, а портуґальські власти замкнули його до вязниці.

НІМЦІ ПЕЧУТЬ НОВИЙ РІД ХЛІБА.

Уряд Німеччини зарядив, щоб у Німеччині вживано більше нового роду хліба, званого „крафтброт". Новий рід хліба має в собі 97 і пів відсотка муки, а 2 і пів відсотка меленого порошку з молока. В цей спосіб Німеччина старається стати ще більш самовистарчальною щодо поживи. Новий хліб спричинить більший збут молока і зменшить запотребування муки. Через додавання молочного порошку новий рід хліба є лекше стравний, ніж звичайний хліб.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРИ ВІЙСЬКУ.

Перед військовим судом у Львові відбулася розправа проти Яна Полошиновича, капітана артилєрії, та підстаршини Йосифа Борецького, стаціонованих у Станиславові, яких прокуратура обвинуватила в зловживаннях опалом на шкоду полку. Полошиновича засуджено на 3 місяці вязниці, а Борецького на 3 місяці твердині.

В ОБОРОНІ ГАБСБУРҐІВ.

Перед судом у Лінцу станув недавно бувший полковник давньої австрійської армії, Карло фон Фраенфельс, відповідаючи за образу австрійської републики. В одному лінцькому ресторані він сказав голосно: „До чорта з тою свинською републикою! За нашого цісаря Франца Йосифа було краще". Хтось повідомив про це владу, яка потягнула бувшого полковника до судової відповідальности. На розправі він виступив з критикою теперішнього стану Австрії і ствердив, що за часів Франца Йосифа було далеко краще, отже пощо скривати правду, яку всі знають. Зрештою, на його думку, теперішній устрій є тільки перехідний, бо скорше чи пізніше в Австрії вернеться монархія і владу обіймуть знову Габсбурґи. Після такої оборони Фраенфельса засуджено на місяць вязниці з припиненням на один рік. Почувши такий присуд, засуджений витягнув з кишені револьвер і дав до трибуналу кілька стрілів, але не поцілив нікого. Його придержала судова служба, а що опісля він дістав сердечного удару, його відставили в тяжкому стані до шпиталю.

ФРАНЦІЯ ПРОГАНЯЄ ЧУЖИНЕЦЬКИХ КУПЦІВ.

Делеґація торговельної комісії французького парляменту звернулася до французького міністра внутрішніх справ, Реніє, з проханням, щоби він прогнав з Франції всіх чужинецьких купців, що їх торговельні методи можуть пошкодити французькій торговлі. Міністер обіцяв, що це зробить.

ФАЛЬШІВНИКИ МОНЕТ.

Перед тернопільським судом присяжних відбулася розправа проти 17-літнього парубка Василя Пачошинського і 20-літнього Ярослава Котового з Кутковець. Першому закинено, що підробив 5 штук 50-грошівок і хотів пустити їх в обіг, другому, що теж хотів пустити в обіг одну фальшиву 50-ґрошівку. Судді присяжні потвердили їхню вину і трибунал засудив Пачошинського на кару 2-літньої, а Котового на 7-місячну вязницю з припиненням кари на 3 роки.

СМІЛИВИЙ ЖУРНАЛ.

У Берліні появився новий сатиричний журнал „Ми добровольці 1914 р.", що відразу в 1-му числі різко нападає на теперішнє урядництво, яке обороняє уряд смішними засобами. Журнал покликується на Совєти, що там критика і сатира деяких суспільних форм у гумористичній пресі дозволена (нехай би попробували сміятися з того, що влучає в уряд!). Журнал заявляє, що виходить за дозволом Гітлера і має обіцяну підтримку міністерства райхсвери. Характеристичне те, що ніодин німецький часопис не помістив досі згадки про цей новий урнал, не знаючи, на яку ногу стати.

ВАРШАВСЬКИЙ МАҐІСТРАТ СКАРЖИТЬ ФРАНЦУЗІВ.

Маґістрат Варшави запізвав до суду французьку спілку, що є власницею варшавської електрівні. Маґістрат домагається в своїй скарзі розвязання умови, заключеної з цею спілкою, бо вона ділає на шкоду міста. В своїй скарзі маґістрат твердить, що французька спілка не додержує умови, між іншим виготовлює виокі фальшовані білянси, щоб у цей спосіб не допустити до знижки цін на електричну струю. Супроти того маґістрат домагається, щоб суд установив примусовий заряд над майном електрівні для забезпечення інтересів міста і консументів.

МІСТО БЕЗ НЕГРАМОТНИХ.

Помер цими днями у Лондоні антиквар Віліям Горейс у 79 р. життя. Часописи присвятили йому теплу згадку як „дивоглядови". Це був єдиний і останній Лондонець, що не вмів ні читати ні писати. Скільки треба часу, щоб Львів дожив до такого дивогляду?

ПОХОРОН СОБАКИ.

Цими днями вулицями Стокгольму їхав похоронний віз, покритий вінками, а за ним ішли десятки людей у глибокій жалобі. Хоронили собаку. Власник собаки сказав на собачім цвинтарі довшу промову, яку присутні вислухали з повагою. Все було як на людських похоронах, не було тільки священика. Багато людей обурені і деякі хотять почати судову скаргу проти похоронного підприємства, що відступило каравап на домовину собаки.

НЕЗАБАРОМ ВІДБУДЕТЬЯ ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ПЕРАЦЬКОГО

ВАРШАВА (Польща). — На засіданю буджетової комісії варшавського сойму заявив міністер Михаловський у справі вбивства мін. Перацького таке:

„Вбила міністра Перацького О.У.Н. Безпосереднього замаховця не маємо, але всіх його помічників маємо і незабаром відбудеться судова розправа".

ПОЛЬЩА НЕ ХОЧЕ ІНТЕРВЕНЮВАТИ В СПРАВІ РОЗСТРІЛЯНИХ.

ВАРШАВА. — Посол д-р Володимир Загайкевич домагався на засіданню буджетової комісії, щоби польський уряд інтервенював у справі арештованих або розстріляних у СССР Українців-комуністів, особливо в справі проф. Антона Крушельницького, що тепер перебуває у вязниці та в справі розстріляних його двох синів.

Відповів від Клюбу Б. Б. посол Медзінський, що на основі даних, що їх має міністерство, арештовані, зглядно розстріляні в СССР особи у звязку з атентатом на Кірова не мали польського горожанства.

ЗПРИВОДУ ПОЯВИ ЧАСОПИСУ „ЖІНКА".

ЛЬВІВ. — У „Новім Часі" з 13 січня б. р. пишеться зприводу нового часопису „Жінка" між іншим ось що:

„Погляд про призначення жінки в суспільстві залежить, очевидно, від світогляду. Інакше це питання розвязує фашист, інакше демократ, інакше монархіст, клерикал і соціяліст. Серед тих ріжних новітніх течій у світі, серед тої переоцінки вартостей стоїть жінка. Їй призначують ріжні завдання, від найбільшого обмеження впливу на суспільні справи до найбільшого управнення. А в кожній державній нації це питання знайшло, так би сказати, офіційну розвязку. Інакше є в нації недержавної. Тут нема якоїсь офіційної розвязки; кожний розвязує її по свому, а що переконаний, що він спасе вітчину, а не хто інший, вважає себе повноправним бити все вороже. Тому слід би мати велике громадське виховання, щоб усе зуміти поставити громадський інтерес вище свого особистого переконання. У нас ті тертя сконцентровані в дуже малій ділянці, в дуже обмеженім крузі, тому і набирають вони специяльного загострення і значіння. Виробити і пропаґувати ідеольоґію для жіночого руху в такій атмосфері очевидно серед таких умовин є дуже важко. Але те, а не інше завдання поставив собі „Союз Українок" і задумав його виконати часописом „Жінка".

ВИСТАВА НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА.

БЕРЕҐІВ (Закарпаття). — Жіноча секція „Просвіти" в Береґові влаштувала в днях від 9 до 12 грудня м. р. в цьому змадярщеному містечку виставу народнього мистецтва, на якій виставлено понад 200 предметів. Виставою зацікавились теж чужинці. Шкільна молодь відвідувала її цілими клясами. Частину прибутків з вистави призначено на закупно убрання для найбіднішої дітвори.

ПЕРШІ КРОКИ НОВОГО АДМІНІСТРАТОРА.

СЯНІК (Галичина).—Новоіменований папський адміністратор Лемківщини, о. д-р В. Масцюх, відслужив дня 30 грудня м. р. в сяніцькій церкві Службу Божу. Співав хор „русских".

ЕПИСКОП ХОМИШИН ВИЯСНЮЄ...

ЛЬВІВ. — У редаґованій д-ром Назаруком „Новій Зорі" появилося „Вияснення Преосв. Григорія" в справі наших культурних та кооперативних установ. Еп. Хомишин пише, що довідується, що його відозва про Католицьку Акцію викликала в деяких кругах нашої суспільности побоювання, „чи не мав я на думці централь наших культурних і кооперативних установ, коли писав про джерела, з котрих переважно загрожують небезпеки Церкві та вірі". Еп. Хомишин подає далі, що він не відкликає того, що писав про конечність заснування по парохіях нових читалень „Скала", що стоялиб під забезпеченим впливом церкви, але заявляє, що не зробив нашим центрaлям ніякого закиду, а щодо низових клітин згаданих орґанізацій „виразно зазначив, що вони тільки вчасти стали „пляцівками" та домівками орґанізацій, ворожих Церкві".

„НОВА ЗОРЯ" ПРО ФРАНКА ТА ТВОРИ ШЕВЧЕНКА.

ЛЬВІВ. — „Нова Зоря" ч. 92 з 1934 р. пише про збірку поезій Волощака таке:

„Справді приходиться щиро жалувати, що саме книжки Франка затяжіли на розвитку Волощака, а не книжки якогось справжнього ґенія, що мав би вищі та ширші ідеали й кращу форму, ніж Франко".

А на іншім місці та „Нова Зоря" дорікає видавцям нового видання „Кобзаря" за те, що вони „не дали перед друком Шевченка переглянути духовній владі", щоб та закреслила місця, які в книжці треба би було зазначити кропками...

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:	SUBSCRIPTION RATES:
Поодиноке число три центи.	Three cents a copy
На рік $6.00	One year $6.00
На пів року $3.25	Six months $3.25
На три місяці $1.75	Three months $1.75
Число з пятниці (з англійською частю):	Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):
На рік $2.00	One year $2.00
На пів року $1.25	Six months $1.25
В Джерзи Сити і Загряницею:	Foreign and Jersey City Rates:
На рік $9.00	One year $9.00
На пів року $4.75	Six months $4.75
На три місяці $2.50	Three months $2.50

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САРСЬКИЙ ПЛЄБІСЦИТ

Територія Сари, відірвана Версайським договором від Німеччини, вертається по 15 роках назад до матернього пня. Згідно з вислідом плєбісциту.

Та треба мати на увазі, що тут заважили такі чинники, як от угода щодо відшкодування, заключена передтим між Німеччиною і Францією, та побоювання Франції наставати насильно далі на держання цеї території формально під протекторатом Ліґи Націй, а фактично під власною контролею для визиску природніх багатств краю та ослаблення Німеччини. Те останнє не знаходило довше симпатій у великих держав і це заважило, що Франція, щоб себе не ізолювати, мусіла тут попустити.

Та, не зважаючи на те все, булоб інакше, якби Франція була змогла за час своєї окупації спаралізувати німецьку душу в Сарі. А вона до цього змагала всіми засобами. Помагало їй ще й те, що влада в Німеччині опинилася в руках Гітлера, проти якого піднято стільки протестів за його відношення до Жидів, релігії й т. п. Тому пропаговано, що краще Німцям у Сарі остатись надалі під протекторатом Ліґи Націй, бо таким своїм поведенням вони допоможуть Німеччині освободитися з рук тиранів. А під тим розумілося націвську владу, криваву, диктаторську і поганську. Отже пропоновано Німцям у Сарі не вирікатись Німеччини, а тільки зробити прислугу поневоленим німецьким братам, завдаючи своїм виявом проти націзму удар Гітлерови і його владі.

Щобільше. Поворот Сари до Німеччини означає для Німців у Сарі велику втрату з економічного боку. Щодо цього нема в нікого ніяких сумнівів. Економічно було Німцям у Сарі під Францією далеко ліпше жити, ніж їм буде тепер, коли злучаться з Німеччиною. Тепер вони мусять бути приготовані на важкі часи, на обниження дотеперішньої життєвої стопи. На те все звертали їм увагу французькі агітатори і свої власні перевертні, головно з т. зв. лівих таборів.

Та, як тепер подають американські кореспонденти, те все не мало на Німців у Сарі великого впливу. Свідоміші представники виразно заявляли, що воліють з голоду примирати у своїй батьківщині, ніж бути ситими під займанцями. Шкурні інтереси не заважили і тому вислід голосування був такий, що перейшов сподівання навіть найбільш оптимістично настроєних націстів. А Париж то таки відчув з того приводу загальне пригноблення. Бо бачить, як ось в один мент розлетілося на порох те, що держалося сухим параграфом Версайського договору.

Оттак позбулась Европа одного з насильств. Тепер черга на інші.

ПРО НАШИХ КАВКАЗЬКИХ СОЮЗНИКІВ

(Надіслана стаття).

I.

Кавказ — це слово добре знане нам, Українцям, з цеї незвичайно сильної поеми нашого Тараса Шевченка, що розпочинається словами:

„За горами гори, хмарами повиті,
Засіяні горем, кровію политі".

І я навіть не припускаю, щоб котрийсь з кавказьких народів (а є їх сорок чотири!) мав у своїм письменстві щось таке незвичайно сильне, а так уміло характеризуюче боротьбу Кавказців за свободу, а радше те нечуване криваве насильство Москалів над ними, що нічого нікому неповинні, хотіли і хотять лише жити супокійно у своїх бідних „саклях" та їсти свій пісний „чурек" (корж).

Але Кавказ — це країна надзвичайно гарна і багата у нафту та всілякі металі, а у значній своїй частині і в плоди горячого підсоння.

Колиж Петро І-ший, той, що розбив визвольні змагання Мазепи, був тим першим московським царем, що сягнув по свободу кавказьких земель 1715 р., то йому не йшло так про природні багатства, як радше про прямий звязок з Персією й Афганістаном, а дальше мабуть вже і з Індією мав на думці.

Кавказ — це країна, що лежить між Чорним і Каспійським морем, перерізана скісно поперек Кавказькими горами, з яких декотрі верхи є по два рази з гаком вищі від нашої Говерлі. Будова тих гір є тим незвичайна, що між ними є багато глибоких долин, майже цілком запертих від світа, і лише цим можна собі витолкувати існування на Кавказі такої маси народів (нераз лише по кілька тисяч голов), що говорять часто цілком самостійними і для своїх сусідів незрозумілими мовами. Один спеціаліст від цеї справи, данський учений і подорожник, Аґе Маєр Бенедіктзен, толкував мені ту прояву в цей спосіб, що підчас великої вандрівки народів деякі невеличкі частини тих народів позасідали в таких межигірських долинках, розгаздувалися там і так сотками літ жили собі самостійним життям, відрізані цілком від світа. А та різномовність Кавказу є така дивна, що наприклад лише в однім більшім тамошнім місті, Владикавказі, мешкають люди, що говорять 14 мовами! Зрозуміла річ, що Москві легко було Кавказців одних на одних цькувати, а тамтим знову нелегко було погодитись і порозумітися в цілі спільної оборони та боротьби за визволення.

На Північнім Кавказі — землі кубанських Черкесів почала кольонізувати Катерина ІІ-га нашими козаками і в той спосіб випирано черкеські племена чимраз більше в гори.

Війна з верховинцями Північного Кавказу розпочалася в 1764 році та скінчилася аж за сто літ здобуттям Гунібу, укріпленого аулу, що був столицею провідника Черкесів, Шаміля. Багато російських письменників писали про ті боротьби, між ними і Лермонтов, Пушкин та Толстой, але на становищі кавказьких героїв станув рішучо лиш наш Тарас, звертаючись до них словами:

І вам слава, сині гори, кригою окуті,
І вам, лицарі великі, Богом позабуті!
Борітеся, поборете, вам Бог помагає!

На жаль, упали вони в тій тяжкій боротьбі перед ворожою захланною навалою, котра цей край усіми силами висисала, а рівночасно русифікувала.

Підчас російської революції оголосили верховинці 11. травня 1918 р. самостійність **Републики Північного Кавказу і Дагестану**, котра вислала делегатів на мирову конференцію в Парижі та ввійшла в тісні зносини з рівночасно зорганізованими републиками на полудні від Кавказьких гір — з Грузією, Азербейджаном і Вірменією. Та напала на ту републику, незадовго „біла" (а властиво чорносотенна) армія генерала Денікіна, допускаючися страшних звірств так, що надійшовші большевики могли грати ролю спасителів. Та спасителі ті також потоптали самостійність цеї републики серед страшного проливу крови і зліквідували її в 1920 році. Москалі-большевики вивозять річно міліони пудів збіжа та інших продуктів з земель Північного Кавказу (куди і Кубанщина належить), а нічого їм за це, крім голоду, не дають.

Кавказькі верховинці-самостійники мають свою заграничну репрезентацію та часописи: в Празі **„Вольные Горци"**, а у Варшаві **„Северный Кавказ"**. В Парижі виходить журнал „Promythee", який обслуговує справи всіх поневолених країв Кавказу. Знову тижневик **„Вольное Козачество — Вільне Козацтво"** заступає визвольні змагання всіх козацьких земель, між ними і кубанської, на котрій живе 47% Українців і 42% Росіян.

На полудні від Кавказьких гір, на Закавказзю, лежать краї: Грузія, Азербейджан і Вірменія (котрої більша частина належить до турецької держави).

Грузія — це край християнський іще від IV-го століття, а вже в V-тім століттю мали Грузини толковане св. письмо. Напад Арабів-музулман здержав на якийсь час розвій грузинської культури, яка однак знову зацвила і аж напади Монголів знову здержали цей розвій на якийсь час. Здобуття Царгороду Турками в 1453 р. відірвало Грузію від зносин з Европою, але всеж таки розвивалася вона дальше, плекаючи шкільництво та мистецтво. Тиснений Персами та Турками грузинський цар Геракліт ІІ. приняв у 1783 р. протекторат цариці Катерини ІІ-ої, але вже внук її, Александер І., забрав Грузію під цілковите московське панування. Москва зачала зараз цей край русифікувати. Грузія має майже **три міліони** мешканців і є дуже багатим краєм. Земля там незвичайно врожайна, а родяться там і помаранчі, фіґи, виноград, бавовна, тютюн і т. ін.

Мінеральні багатства Грузії є величезні, а зокрема є там багаті жерела нафти, вугля, залізо, мідь і манган.

Дня 26. травня 1918 р. проголосила Грузинська Національна Рада в Тифлісі самостійність Грузії, як демократичної републики, а 7. червня 1920 заключила та держава договір мира і приязни з Советами.

Але вже в лютім 1921 р. напали большевики на ту державу, топчучи безоглядно заключений договір, і поконавши її великим своїм військом, підбили знову цей гарний і багатий край під московське панування. В р. 1924 вибухло було в Грузії велике народне повстання, але большевики придушили його, вигубивши кілька тисяч мешканців.—Живучі за границею грузинські патріоти-еміґранти видають у Парижі свій самостійницький орган і стоять у тісних зносинах з кавказькими „горцами" (верховинцями) та з Азербейджанцями — а очевидно і з Українцями.

Щодо **Азербейджану**, то людність його є в 70 процентах тюрською, шиїцької віри. (Шиїти це магомеданська секта). Азербейджан оголосив свою державну незалежність у **Баку** дня 28. травня 1918 р. Однакож уже в р. 1920 поневолили ту републику московські большевики, що лише продовжують імперіялістичну політику московських царів та чиновників. Орґаном азербейджанських еміґрантів-самостійників є часопис **„Азері-Тюрк"**, який виходить у Царгороді. Боротьба азербейджанських повстанців не переривається і досі. Азербейджанців є біля три міліони.

Щодо **Вірменів**, то вони мають трохи інші інтереси, з цеї причини, що більша їх частина під Туреччиною, головним їхнім ворогом. Як царська Росія розвалилася, то і Вірмени, що живуть на полудневім краю Кавказу, оголосили свою самостійну републику, зліквідовану 1921 р. большевиками. Вони мають деякі тертя з Грузинами, головно через те, що багато Вірмен живуть у грузинській републиці, головно в місті Тифлісі. Та всеж таки і вони переконуються поволі, що без кооперації з іншими кавказькими народами годі визволити їм зпід чужого панування ту частину Вірменії, що тепер карається під большевиками.

Довге переживання кавказьких еміґрантів на чужині та ґрунтовне студіювання причин упадку їх визвольних змагань розбудили в них думку, що треба витворити якусь конфедерацію держав Кавказу. Прихильники тої ідеї виходять з цього становища, що Кавказ, втиснений поміж Чорне і Каспійське море, поміж Европу і Азію — становить осібну ґеоґрафічну одиницю, якої частини хоч відрубні під етноґрафічним оглядом, доповняють себе взаїмно під оглядом госпоарським. І так пише „Северний Кавказ": „Грузія не може обійтися без ввозу збіжа і нафти, коли Азербейджан аж душиться під величезними резервоарами нафти, котрих не може пустити на світові ринки (большевики грабують їх і так), а Вірменії брак нафти і збіжа, котрого має досить північний Кавказ. Уже в р. 1919 ведено поміж тими републиками переговори щодо спільної митної границі і свобідного транзиту, спільної оборони та спільного заступництва дипломатичного. Напад з боку большевиків розбив усі ті старання, а свобідні кавказькі републики запряг у криваве большевицьке ярмо. Вигляди на скорий розвал большевицького молоха прискорили федерацийні переговори кавказьких еміґрантів.

(Кінець буде).

Д-р Кирило Трильовський.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩО НАМ БУДУЧНІСТЬ НЕСЕ?

На відбуваючійся недавно в Ню Йорку конвенції Краєвого Союзу Дрібної Галантерійної Торговлі цілий ряд делегатів звертає увагу на загальний процес цього промислу: закидати правдиві матерії і заводити на їх місце преріжні сурогати.

Один з бесідників пішов так далеко, що заповів, що коло 1945-го року люди будуть оділі зовсім у „синтетичні" матерії. Щонайменше 75 процентів усього одіння людини будуть зроблені з матерій, які виробляється штучно з мішанини преріжних складників.

З промов бесідників мається враження, що торговці галянтерії тільки по тому й пізнали, що світ на місці не стоїть, а все наперед поступає. Як кажуть, швець у корові шкіру хвалить.

ЗНАЧІННЯ ГАЗЕТИ.

На отворенню нових саль Школи Журналістики при Колюмбійськім університеті говорили визначні знавці журналістики, як декан цеї школи, професори журналістики, визначні газетярі і т. і., про вплив і значіння преси в новім житю.

Декан школи говорив, що за останніх 25 літ засоби збирання й розсилання новинок поступили до такого ступня, що газетний репортер став нині незвичайно важним чинником у поширенню людської культури. Один професор говорив, що модерна система розсилання вісток переміняє цілу цивілізацію, а інколи навіть її революціонізує, себто робить повний переворот. Ще інший бесідник прирівнював річник газет з повним виданням енциклопедії, себто за рік читач дістане відомости з усіх ділянок людської думки й праці. Редактор одної великої газети зазначував, що новочасний збирач новинок ненавидить усяку нещирість та що новинки якраз найкраще причиняються до поглиблення запалу кождої людини до якоїсь справи.

ГОРЕ БЕЗ ЗНАННЯ.

На зборах Союзу Осередку Материнства в Ню Йорку виступила генеральна директорка Союзу з цікавим відчитом, у котрім доказувала, що смертність серед матерей при породах нині така саме висока, як вона була 20 літ тому.

Цей брак поступу, говорила бесідниця, поверховний спостерігач міг би приписати бракови поступу медицини на цьому полі. Та це не є правда, говорила вона, бо за 20 останніх років медицина якраз значно поступила на цьому полі. Лікарі розслідили докладно причини смертей жінок при породі та придумали преріжні способи, якими можна смерти запобігати. Отже не в браку поступу медицини лежить причина браку поправи, а в тому, що більшість жінок за новими здобутками науки на цьому полі не слідить та про нові способи піклування здоровлям поліжниці не дбає.

На її обрахунок, якби жінки знали нові відкриття медицини на полі поліжництва, то число смертей матерей при породах зменшилосяб на половину.

Чи не вартаб для такого висліду дещо повчитися?

ЖИЙТЕ ПОВІЛЬНІШЕ.

На зборах „Сіті Клоб" у Клівленді говорив оноді д-р Рой В. Скот, професор медицини у „Вестерн Різерв Юніверзиті".

Кожний чоловік доживає такого віку, до якого доживають його артерії. Коли це було правдою все, то це два рази правдою сьогодня, коли життя пре людину до поспіху. А ще більше треба це приміняти до людини по скінченім 40-вім році життя. Хтось там говорить, що життя починається по 40 роках, а лікарі кажуть, що по 40 роках серце людини вже змучене й той, що не хоче його сили скоро вичерпати, най звільняє бігу.

Він підчеркує значіння уваги на серце тому, що люди останніми часами звертають менше уваги на здоровля, тому, бо медицина дуже успішно бореться з усякими бактеріями.

Д-р Скот каже: Так, ми боремось успішно з бактеріями, але на серце й живчик уважати має кожда людина. Не „жийте так скоро" і не журіться, каже він. Життя часто можна звільнити, але чи таксамо легко забути журби?

В. Будзиновський.

ШЛЯХОЦЬКЕ УХО

(Історичне оповідання).

(2)

— Я мав би спосіб обезпечити вас, ще заки буду мати право обсадити маєток мого тестя моєю міліцією. Чи се правда, що десь недалеко від вас, нижче Могилева, показався був чамбул татарських добичників?

— Був. Сего літа вже третій. Останньому чамбулови не поталанило. Наші відбили добичу і чамбулови забрали майже всі його власні коні. Татари втекли пішки. Як би не те, що то була ніч, і вони пропали в чагарниках, то наші були би витовкли їх до ноги.

— Се вода на наш млин!

— Щодо заїздів вірителів приходять ще наскоки татарських добичників, се вода на наш млин? Може й на мій млин? Нехай Господь Бог охоронить мої млини від такої води!

— Сим разом неначе сам Господь Бог прислав татару, щоби помогла вам проти ваших ворогів. Вже хіба знаєте, що муж моєї сестри є полковником реєстровиків...

— Що мені з того! Він не мій брат, ні шурин і далеко звідси.

— Скажіть мені, нащо корона організувала реєстрових козаків, і дає тим хамам привілеї, майже шляхоцькі, ще й платить їм?

— Щоб наші окраїни боронили перед наскоками татарського сусіда.

— Отже маємо, що нам треба! — крикнув Кучицький. — Маємо татарські наскоки на нашу окраїну, маємо оборонців тих окраїн.

— Татари під моїм боком, оборонці далеко звідси.

— Прийдуть і вони, лиш треба покликати їх. Я зараз поїду до шурина і попрошу його, щоби, не гаючися, вислав сюди пару козаків, скільки зможе. Які два, три, чотири десятки.

— Не знати, чи вони мені поможуть, а обідати будуть мене.

— Обідати не будуть, бо вони мають королівський жолд. За все те, що зїдять, заплатять.

— Як дістануть жолд. Я чув, що всякий жолд для війська, все щезає в кишенях верховних старшин. Кожде військо живе з грабунку.

— Сі козаки, що до вас прийдуть, не будуть грабувати.

— Ті хами ненавидять нас. Вони волять Татарина, як польського шляхтича. Нашу братію вони руйнують, де лиш можуть. Чомуж я один мав би бути в їх ласках?

— Бо вони сюди прийдуть не для вас, а для мене. Їх полковник виразно скаже їм се. Горе тому козакови, котрий заслужить собі на гнів полковника!

— Скажете йому, що женитеся з моєю донькою і хочете Райфури спасати для себе?

— Скажу ще більше. Скажу, що хочу для себе загорнути оба маєтки вашого вірителя Шубинського. Хочу до Райфурів дочепити Шубин і Латаню!

— Шубин і Латаню?! — крикнув Райфурський здивований. — Та яким титулом?

— Гадаєте, що лиш ви маєте довги? Гадаєте, що Шубинський ні? Я його головний віритель.

— Ви йому зичили гроші?

— Я такий дурний не був. Я лиш забезцін поскуповував довги Шубинського у найріжніших його вірителів. Десь нині-завтра дістану судовий декрет, який позволить мені загорнути все те, що є власністю Шубинського: всі його движимості і недвижимості.

— Такий дістанете декрет? — спитав недовірчиво Райфурський.

— Такий! Тепер хіба вже доміркуєтеся, чому мені десь в сусідстві маєтків Шубинського потрібна якнайбільша сила збройна, про яку він не погадав би, що вона проти нього.

— Козаки лиш для охорони границь проти Татар. Чи полковники, або королівський комісар над козаки позволить ужити їх у війні шляхтича з шляхтичем?

— Як тих козаків пустимо на Шубинського, то вони підуть переодягнені за драгонів, або гайдуків. Як би хтось напав на ваш двір, то хіба ніхто не заборонить козакам боронити вас. Як Шубинський вчує, що у вас козаки, то він вас не заїде. Буде боятися.

Обговоривши справу оборони Райфурів перед вірителями Райфурського і справу заїзду на села Шубинського, оба шляхтичі перейшли до справи весілля. Змовилися, що воно буде за три місяці, і що Кучицький представиться Славі аж у днину вінчання. Се на те, щоби заскоро не побачила, який її суджений поганий; щоби заскочена, стуманіла і не мала часу, очунявши, боронитися перед ним.

— За три місяці ти вже будеш мати мужа! — крикнув Райфурський весело до доньки, коли вернувся до хати. — Так. За три місяці звінчаю вас.

— До того мені ще дуже далеко, — відповіла дівчина байдужо, гадаючи, що батько жартує. — Я ще нареченого не маю. Між тими, що знаю їх, нема такого, який припав би мені до вподоби.

— Зате мені припав до вподоби один з тих, що я їх знаю. Я тебе вже заручив з ним.

Сказав се дуже серіозно, тож дівчина стала вірити, що батько не жартує. Вона спитала з жахом:

— Справді? І жартом, не питаючи мене? Котрий то?

— Ти його ще на очі не бачила.

— І не бачила? Тату! Та як так можна?

— Я згори знав, що будеш вдоволена, бо то дуже великий богач. Маєтків має десять разів стільки, що я. Очевидно, без довгів. Зате на маєтках ріжних шляхтичів має грубі вірительності. Будеш щаслива.

(Дальше буде).

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

САВТ САЙД ШІКАГО, ІЛЛ.

Примірна братська Союзова родина.

Дня 6 січня відбуло наше братство Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259 У. Н. Союза, свої річні збори. Не буду описувати цілого ходу нарад, бо такі наради всюди відбуваються. Але подаю деякі річи, цікаві для всіх.

Ми переживали минулого року важку крізу. І тому саме, що відділ перейшов ту крізу щасливо, вартує піднести працю урядників, а ще зокрема працю фінансового секретаря, що й касу вратовано й членство не відпало. Бо сталося це завдяки реформі й допомозі з боку головної каси У. Н. Союза при уділюванню позичок, якими покрито те, що забрано з братської каси. Урядники наші держали членів, як могли, при братстві й за це члени їм віддячились і на внесення одного з членів, мною поперте, вибрали ми при виборах наново всіх старих урядників, від предсідника до дверника включно. Бо всі прийшли до переконання, що старі чесні й досвідні урядники це найкраща запорука доброї господарки і спокою в організації.

Наші члени зрозуміли теж вартість нових родів обезпечення і до кінця минулого року всі до одного перейшли зі старого роду обезпечення на новий.

За 25 літ нашого існування отсе перший раз була така згода в братстві, що потверджено цілий старий уряд. І ми бачимо, що коли нема кумства в організації, а тільки щира і совісна праця, то нарід таку працю розуміє й оцінює.

Вже живіша дискусія наступила тоді, коли порушено справу приєднування нових членів, головно з молоді. Тут прийшли всі до переконання, що нема що спихати вини на урядників, бо ту справу треба рушити з місця спільними силами, всім членством. А в першу чергу треба братися до злуки відділів, щоб створити нову Союзову силу, яка буде притягальною і для молоді.

Повстанням з місць пошановано теж нашого діяльного члена, покійного Теодора Яремця, котрий був кількаразовим делегатом на конвенції У. Н. Союза та своєю працею, добрим приміром і чеснотою багато прислужився для добра відділу й У. Н. Союза.

Е. Скородинський.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРОНКС, Н. Й. Тов. Любов, від. 298, подає до відома всім своїм членам, що на річнім мітінгу 15. грудня вибрано слідуючий уряд на 1935 рік: Онуфрій Савіцький, предс.; Павло Соболевський, заст.; Йос. Сидор, секр.; Василь Гнида, заст.; Василь Швед, кас., Мих. Римар, заст.; Семен Москалек, Гринь Ронський і Микола Шальвіра, контр. комісія; Павло Тихманович і Дмитро Ощипко, огл. хорих. Мітінги мають відбуватися в 3-тю суботу по першім, в ґали церковній, 675 Іст 183 вул. Перший місячний мітінг відбудеться в суботу, 26. січня, в годині 8. ввечір, тому, що на трету суботу припадає Йордан. Проситься явитись на означений час. — Й. Сидор, секр.

Здибаються два Жиди.

— Як тобі жиється? — питається один.

— Ой, маю страшну ґризоту!

— Щож такого?

— Жінка мене зраджує!

— Що ти кажеш? Звідки знаєш? Ти приловив її на гарячому вчинку?

— Мусить бути на гарячому. Я й так маю певний доказ!

— Який?

— Вчора вечором зателефонувала до мене до офісу, а як я її спитав, що вона робить, то мені відповіла, що лежить у ліжку.

— Ну, щож то за доказ?

— Як то не доказ? Таж у нас дома зовсім нема телефону!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Листопадове Свято.

В неділю, дня 2. грудня 1934 р., наша громада відсвяткувала торжественно Листопадове Свято. Розпочав його в українській церкві св. Арх. Михаїла о. Федаш, відправивши панахиду за поляглих героїв, що положили свої голови в обороні своєї Вітчини.

Вечором відбувся концерт в церковній галі. Вступне слово виголосив о. Федаш, вказуючи на велике значіння 1 листопада 1918 року, коли то замаяв синьо-жовтий український прапор на ратуші у Львові.

Дальше виступив хор „Бандурист" під проводом п. Кісіля та відспівав цілу низку пісень. Потім виступили маленькі школярики зі своїми соловейчиними голосочками та гарно співали і деклямували. Публика нагородила молоденький цвіт рясними оплесками.

Святочну бесіду виголосив прибувший з краю професор П. Сліпий з Стемфорд, Конн. Бесідник був наочним свідком нашого зриву. В одногодинній бесіді зясував він нам образ нашої визвольної боротьби та подав способи дальшої підготовки.

При закінченню заохочено ще присутніх, щоб зложили лепти на визвольну боротьбу.

Жертвували: Червоний Хрест $5; о. Федаш $2; по $: К. Рошка, П. Гречаник, А. Голубович, С. Дикун, Н. Бурбела, О. Гіна, Н. Кісіль, І. Підлісний, П. Воляник, Я. Швець, Г. Стасишин, А. Зборівська, О. Запаранюк. Дрібними датками $10.65. З панахиди $4.40, зі вступу $16.75. Разом усього $52.80.

Видатки виносили: $16.70, осталось чистого приходу $36.10. З того вислано на визвольну акцію $16.00, інвалідам $20.10. На закінчення хор відспівав „Боже великий, єдиний".

Комітет Свята.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виклад д-ра Марголіна.

Рік тому зорганізовано в Ню Йорку (для Ню Йорку й околиці) Український Університетський Клюб, що має досі 20 активних членів і членкинь українського роду. Заходом цього Клюбу влаштовано 17 січня ц. р. виклад про Україну.

Виклад відбувся в Інтернешенел Інститут на 17-тій улиці, а викладав д-р Арнольд Марголін, бувший посол У. Н. Р. до Англії. Виклад відбувся англійською мовою. Було на нім приблизно 150 осіб. Прибули головно тут роджені українські студенти і студентки, але були й Американці.

Д-р Марголін пояснив міжнародне положення, як теж ту ролю, яку в нім відграє українська справа. Розповів про вибух революції в Росії та про повстання української держави, як теж доказував, що ніяка інша держава не булаб могла довше вдержатись, опинившися в таких обставинах, у яких прийшлось Українцям відбудовувати свою державу. Виложив далі принципи, на яких побудовано українську державу, представляючи її як найбільш поступову і демократичну.

По викладі ставлено преле´ентови дуже багато всяких питань про ріжні справи, що торкаються України, на що запитуючі одержали вдоволяючі відповіди. Виклад той припав молоді дуже до вподоби і збудив серед неї ще більшу цікавість до студій над Україною. Приявні виявили також бажання, щоб Університетський Клюб продовжував так гарно розпочате діло.

ДЕРІ, ПА.

Доповнення згадки.

Про покійну Катерину Байц уже була згадка в нашім часописі. Треба додати ще, що покійна заложила 303ʼ відділ У. Н. Союза і була 11 років у нім секретаркою. Відділ заложено 1924 року. Вона дуже дбала за організацію і була теж делеґаткою на 18-ту конвенцію У. Н. Союза. Походила з Тростянця, Західня Україна. Родилася 19 січня 1885 р. Померла по довгій недузі на слабість серця.

Анна Куземчак, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕД ВИХОДОМ КНИЖКИ ОСИПА ТУРЯНСЬКОГО.

Дотеперішні замовлення на переклад книжки О. Турянського „Поза межами болю" (в перекладі „Заблукані тіни") поступили так далеко, що приспішене доповнення одної четвертини з боку нашого громадянства уможливить накладникови розпочати друк перекладу вже в найближчім часі.

З признанням приходиться завважити, що найбільше передплатників на книжку виказує Ню Йорк з околицею, потім подальші місцевости й Канада. Замітна річ, що на таке велике місто як Шікаго знайшлися всього на всього аж два передплатники після того, як вислано більше число листів у цій справі, а крім того роздано 300 мімеографічних візов! Солідарно з Шікагом у цьому напрямі виступають інші міста, як: Бофало, Пітсбург, Филаделфія, Бостон, Клівленд і Рачестер, з котрих не прийшло досі ані одніcенько замовлення! Це говорить само за себе надзвичайно вимовно.

Одначе бувають такі відрадні випадки, що товариства та одиниці замовляють по кілька й кільканадцять примірників і треба сподіватися, що нові уряди численних клюбів та товариств підуть за оцим гарним приміром зрозуміння прийти з малою матеріяльною підмогою загально - національній справі, якою є власне поява української книжки чужою мовою. Оце патріотичне діло не таке то й коштовне, щоб не можна його остаточно зреалізувати.

Принагідно можна почути голоси, що готова книжка моглаб скорше розійтися між нашим громадянством. Воно може й правда. Алє в тім то й лежить уся вага справи, що **перш усього** нам самим треба причинитися до того, щоб книжка вийшла та щоб її тоді купувало не лишень наше громадянство, але й чужа публика, бож про це останнє чейже нам іде! Не штука то купити готову вже книжку. Пок. О. Турянський не був ані Американцем ані Англійцем, щоб накладник почувався до національного обовязку поширювати його твір між своєю публикою. А наш національний інтерес вимагає власне того, щоб малим накладом пожертвування причинитися до популяризації українського імени між чужинцями. Цеж нам не повинно бути байдуже — нам, для котрих вирозуміння нашої справи з боку чужинців та їхня прихильність може незабаром на щось здатися!

Також приходиться відповісти на питання: чому українська книжка не виходить заходами котроїсь української установи? На це може найкраще відповісти довголітня практика тихже самих установ, що видрукували неодну вже книжку, брошуру, музичні твори наших композиторів, тощо. Управителі наших друкарень чи складів книжок ледви чи зможуть посипати похвали на адресу нашої публики, котра своїми легкодушними доманганнями наражує такі установи на великі видатки, а потім лишає збут друкованого матеріялу на ласку Божу. Подруге — наші установи не займаються виключно книжковим бізнесом; їхне видавництво має обмежений закрій. Тож не орудують вони ані потрібною машинерією, ані відповідним апаратом, щоб практично й успішно пропагувати свої видавництва на книжковім ринку й пускати їх у продаж. А продавець книжки Турянського рішився видрукувати її в кількох тисячах примірників і він певний, що продаж цілого її накладу забере менше часу, ніж моє збирання мізерних 400 замовлень!

Подаючи стан видання цеї книжки до загального відома, підписаний звертається оцею дорогою до небайдужної, свідомішої й патріотичної частини нашої еміграції з горячим зазивом і проханням прискорити підписи на цю книжку, щоб її задуманий випуск друком довести до бажаного кінця. Хочу числити на те, що оцей патріотичний апель знайде зрозумілий відгомін у наших людей та засвідчить нашу національну солідарність перед американським накладником. Оце прохання поновляю з огляду на превважну обставину, що весняний сезон є з досвіду накладні найкращим для збуту книжок тут в Америці.

Квоту $2.00 можна переслати або тепер, або заплатити С. О. Д. (кілька центів на почтову оплату) аж по виході книжки з друку. Зовнішнє випосаження книжки буде принадне, а її обгортка буде зроблена в приблизно українських кольорах.

Замовлення на книжку приймає:

Empire Publishing Co.,
551 Fifth Ave., New York City.

А. Микитяк,
Ню Йорк, Н. Й.

Антін Чехов.

ЧЕРЕВИКИ

Строїтель фортепянів Муркин, виголений, з носом, заваляним табакою, з ватою в вухах вийшов із кімнати до сіней та кликнув дзвінко:

— Семене! Семене!

Колиб тепер хто побачив був його перелякане лице, подумав би, що на нього впав ґзимс із муру, або що побачив якусь страшну потвору.

— Бийся Бога, Семене! — простогнав, як побачив чоловіка, що біг напроти нього. — Що це з тобою?! Бачиш, я хорий, ревматизм мучить мене, а ти мені не приніс черевиків? Де вони?

Семен пішов у Муркинову кімнату, глянув на те місце, де звичайно ставив вичищені черевики, та вкінці пошкробався поза вухом: ніде нема тих нещасних черевиків!

— Де їх чорт заніс?! — сердився Семен. — Вчора вечором я їх вичистив і мені здається, що я їх поклав десь ось-тут... Гм... Я був пяний, знаю це, то може я їх відніс в іншу кімнату. До чорта, де по-пяному пізнаєш черевики, коли й самого себе не пізнаєш! Найправдоподібніше я відніс їх до тієї пані, що має кімнату зараз у сусідстві вашої... до тієї акторки...

— А то гарно! Тепер через тебе мушу непокоїти цю паню... Через таку дрібницю будити таку поважану жінку?!...

Задиханий, закашлюючись, підійшов Муркин до дверей сусідньої кімнати та легенько застукав.

— Хто там? — почувся зараз жіночий голос.

— Я, — почав жалісливим голосом Муркин і станув наче парубок, що говорить із жінкою з великого світа. — Пані добродійко, даруйте, що вас трівожу, я хорий, нездужаю на ревматизм... Лікарі сказали мені, що я все мушу мочити ноги в теплій воді, заки піду до ґенераловоі Шевалечкини настроювати фортепян. Як би й не було, не можу до неї відійти босий...

— Що вам треба? Який фортепян?

— Справа не в фортепяні, добродійко, лише в черевиках. Цей ледащо Семен вичистив мені черевики та через помилку заніс у вашу кімнату. Добродійко, будьте такі добрі й дайте мені мої черевики.

Тепер почувся шелест, скок із ліжка та чапання папучів. Небаром після того відхилилися трохи двері і повненька жіноча рука поклала Муркинови черевики перед ноги.

Муркин подякував і відійшов у свою кімнату.

— То дивне! — мимрив він, як убирав черевики. — Таж ті черевики не є на праву ногу... Оба на ліву... Слухай, Семене, то не мої черевики!... Мої не такі полатані...

Семен узяв черевики, обернув їх кілька разів, щоби краще приглянутися їм і нахмарився.

— То черевики Павла Олександровича... — промимрив, дивлючись ізпід лоба.

На ліве око дивився зизом.

— Якого, ради Бога, якого Павла Олександровича?

— Актора... який сюди приходить що-вівтірка... Надягнув замісць своїх ваші... Через помилку я обі пари поставив у його кімнаті, себто його й ваші черевики. То справжнє нещастя!

— Іди й відміняй їх!

— Легко таке сказати! — засміявся Семен. — „Іди та відміняй їх!" „Та де їх узяти? Вже минула ціла година, як він вийшов... Хто його знайде тепер?

—Деж він жиє?

— Хто його зна! Сюди приходить що-вівтірка, а де жиє, того ми не знаємо. Прийде чоловік, переночує тай потім нема його аж до найближчого вівтірка...

— Свине одна, бачиш, що ти мені виробив?! Тепер пора мені йти до ґенераловоі Шевалечкини, а мої ноги наче лід...

— Та небаром могтимете змінити черевики... Тепер надягніть оці до вечора, а вечором підете до театру. Там спитайтеся про актора Блистанова... Як не підете до театру, мусітимете чекати до вівтірка, бо він приходить сюди лише у вівторок.

— А чому оба черевики на ліву ногу? — спитався Муркин і люто дивився на черевики.

— Він носить такі, які йому Бог дав... бідолашні. Відколиж то актор має ліпші? ... „Які-то черевики маєте, Павле Олександровичу — кажу я йому. — Чи вам не стидно?" А він повідає: „Мовчи та стидайся. В тих черевиках я грав ґрафів і князів", — сказав мені. То дивний чоловік! Словом, мистець. Колиб я був ґубернатором або якимсь високим начальником, я всіх тих акторів замкнув би в арешті.

Муркин тимчасом сердився, як вбирав оба ліві черевики, а потім шкутильгаючи пішов до ґенераловоі Шевалечкини.

Всенький день ходив по місті, настроював фортепяни та здавалося йому, що ввесь світ дивиться на його ноги, що бачить на них полатані черевики з викривленими обцасами. Відчував біль не лише моральний, а й фізичний: натиснув собі міхурі.

Вечором прийшов до театру. Грали „Вишневу бороду".

Завдяки знайомому флетистови пустили його за куліси. Як ввійшов у мужеську ґардеробу, знайшов там лише мужчин. Одні переодягалися, інші шімінкувалися, треті курили.

„Вишнева борода" стояв біля царя Гороха та показував йому револьвер.

— Купи його, — говорив „Вишнева борода". — Я купив його при одній надзвичайній нагоді в Курську, а тобі дам його за шість... незвичайно дешево...

— Вважай... він набитий...

— Чи міг би я говорити з паном Блистановом? — підійшов нараз Муркин і спитав „Вишневу бороду".

— Та це я! — відповів йому „Вишнева борода".

— Даруйте, що вас непокою, — почав Муркин благальним голосом — і вірте мені... я хорий... нездужаю на ревматизм, лікарі радили мені, щоб я все ноги...

— Що ви поправді хочете?

— Дивіть... — говорив далі Муркин до „Вишневої бороди". — Цей... вчора ви переночували в нанаймленій кімнаті торговця Букшеїва, в кімнаті ч. 64.

— Що ви тут балендичите? — засміявся „цар Горох" — в 64-тій кімнаті жиє моя жінка.

— Так, жінка! Справді... — Муркин засміявся. — Та саме ця ваша жінка дала мені ці черевики... Як він — і тепер Муркин показав на Блистанова — вийшов від неї, я шукав моїх черевиків... прикликав, знаєте, послугача, а він мені відповів: „Ваші черевики, пане, відніс я у сусідню кімнату". Бо він через помилку, тому що був пяний, відніс обі пари до кімнати ч. 64. — І Муркин обернувся до Блистанова та додав: — А як ви вийшли від жінки, надягли мої...

— Що ви тут хочете? — люто скрикнув Блистанов. — Чи ви прийшли сюди сплетничати?

— Зовсім ні! Сохрань Боже! Ви мене не зрозуміли... Ви тамтої ночі заночували в кімнаті ч. 64...

— Коли?

— Тамтої ночі.

— Чи ви бачили мене там?

— Ні, я вас не бачив — відповів йому Муркин схвильовано, потім сів і став роззуватися. — Я вас не бачив, одначе мені ваша жінка дала ваші черевики замісць моїх.

— Яким правом ви таке говорите, любий пане? Я не говорю про себе, а ви обвинувачуте одну жінку тай то перед її чоловіком!

За кулісами зчинився великий бешкет.

А всі, що цього вечора проходжувалися міським парком біля театру, тепер розповідають, що бачили, як перед четвертою дією з театру вилетів на головну вулицю босий чоловік у костюмі „Вишневої бороди" з револьвером у руці.

Що ділося по дорозі, ніхто не знав.

Відомо лише, що Муркин після того, як зазнайомився з Блистановом, два дні лежав хорий та до слів „я хорий, нездужаю на ревматизм" додавав слова: „ранений чоловік..."

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ВЯЗНІ В ПОЛЬЩІ

(Перебувають у тюрмах ПОЗА Галичиною).

Св. Хрест.

Літ

1. Бучко Андрій 15
2. Шипаровський Осип 15
3. Явнич Володимир 12
4. Байдюк Володимир 8

Равіч.

1. Атаманьчук Василь 10
2. Андрейко Дмитро 15
3. Вербицький Іван 15
4. Загородний Федь 15
5. Ординець Володимир 10
6. Плахтина Іван 10
7. Мирош Володимир 7
8. Шубський Ігор 5
9. Закидальський Дан. 5
10. Петеш Ярослав 5
11. Урбан Іван 10
12. Бідула Володимир 9
13. Скопюк Іван 13
14. Віктонів Юрко 9
15. Заставецький Василь 12
16. Боцьків Петро 8
17. Захарків Іван 4
18. Костюк Павло 5

Вісніч Новий.

1. Паньків Андрій 15
2. Савчук Володимир 6
3. Ільків Микола 8
4. Лабавка 9
5. Рудий Мих., досм. тюрма
6. Буній Олекса 10
7. Онишкевич Юрій 13

Вадовиці.

1. Чоп Степан 5
2. Шмирко Василь 5

Тарнів.

1. Саляк Володимир 5
2. Колек Ірина 2
3. Соколовська Ольга 3
4. Ганіткевич Марія 1½
5. Антонович Омелян 7

Грудзьондз.

1. Біда Роман 15
2. Сеничь Мик., досм. тюрма
3. Щерба Василь 9
4. Стадник Василь 6
5. Попович Яр., досм. тюрма
6. Розпятовський Іван 10
7. Левицький Микола 8
8. Коваль Михайло 5
9. Гринчук Гнат 4
10. Гук Евстахій 12
11. Цебеняк Василь 15
12. Батіг Юрій, досм. тюрма
13. Атаманчук Іван 7

Седльце.

1. Вассиян Юліян 4
2. Максимів Онуфрій 5
3. Турковський Василь 4
4. Лозинський Филимон 8
5. Покідко Ілярій 7
6. Яцишин Михайло 5
7. Тимчук Гнат 4
8. Сидор Федір 5
9. Мушка Богдан 6
10. Шкамбара Осип 8
11. Сомик Дмитро 5
12. Процюк Тимофтей 4

Вронки.

1. Дачишин Юрій 20
2. Максимюк Микола 20
3. Мигул Іван 10
4. Лампіка Любомир 6
5. Джиджора Іван 10
6. Масловський Степан 6
7. Коробчук Микола 6
8. Ботан Василь 6
9. Мельник Петро 6
10. Потапів Евген 6
11. Шафранський Микола 6

Літ

12. Куспісь Михайло 5
13. Шевчук Ілля, досм. тюрма
14. Рак Павло 8
15. Метельський Олекса, досмертна тюрма
16. Шкрованик Василь 6
17. Мирон Дмитро 7
18. Луців Андрій 5
19. Коссак Зенон 7
20. Штойко Ярослав 5
21. Макар Василь 8
22. Захарків Володимир 5

Ломжа.

1. Бойдуник Осип, інж. 4
2. Ленкавський Степан 4
3. Баран Микола 5
4. Баран Степан 6
5. Федорика Осип 6
6. Тильчак Осип 4
7. Шеманський Онуфрій 12
8. Спас Василь 7
9. Сирота Ілля 4
10. Пухаль Микола 9
11. Лушпак Дмитро 6
12. Онишкевич Ярослав 6
13. Андрухів Петро 4

Короново.

1. Метанчук Микола 4
2. Івахів Василь 6
3. Семак Павло 5
4. Захарко Олекса 5
5. Хомин Іван 6
6. Хомин Михайло 5
7. Афтаназій Дмитро 4
8. Волощук Андрій 8
9. Мандибура Осип 15
10. Пшеничний Степан 6
11. Іванчук Юліян 8

Катовиці.

1. Конкольовський Он. 8
2. Феник Микола 9
3. Ткач Микола 7
4. Івашко Осип 6
5. Федорович Олена 3
6. Демчуківна Осипа 4
7. Кучерепа Іван 7
8. Антонович Омелян 7

Українські політичні вязні у львівській тюрмі.

1. Гайвась Ярослав 3
2. Омелян Петро 5
3. Лемик Мик., досм. тюрма
4. Нидза Володимир 14
5. Заблоцький Юліян 2
6. Нич Стефан 11
7. Кусяк Гриць 2
8. Процик Мирон 2
9. Вербовий Евген 2
10. Вербовий Василь 2
11. Бабій Микола 2
12. Кравець Корнило 2
13. Сороколіта Микола 3
14. Фурикевич Іван 3
15. Вуйцік Михайло 3
16. Романовська Анна 1½
17. Стасів Ольга 2
18. Фединський Василь 6
19. Маєвський Волод. 10
20. Квасниця Михайло 5
21. Гумовський Іван 6
22. Макарик Василь 4
23. Цвик Теодор 1½
24. Паночко Петро 10 міс.
25. Сень Ольга 7 міс.

Українські політичні вязні в слідчій львівській тюрмі.

1. Мартиняк Стефанія.
2. Головка Мирослава
3. Куликовець Гриць.
4. Касараба Володимир.
5. Галапац Володимир.
6. Матла Зиновій.
7. Стойкевич Лев.
8. Микитюк Іван.
9. Васечко Семен.
10. Лалак Михайло.
11. Закаль Петро.
12. Ганчаківська Калина.
13. Кубіда Стефанія.
14. Кубіда Олена.
15. Коцюмбас Володимир.
16. Равлик Іван.
17. Адріянович Теодосія.
18. Феник Осип.
19. Левицький Роман.
20. Сносльський Ярослав.
21. Копистянський Андронюк.
22. Федорів Петро.
23. Ліниця Емілія.
24. Хомяк Ірина.
25. Николишин Осип.
26. Малюца Іван.
27. Бандера Стефан.
28. Навар Богдан.
29. Костик Дарія.
30. Костик Олена.
31. Лиса Марія.
32. Недзьвецька Олена.
33. Булка Богдан.
34. Мирович Роман.
35. Савчинський Остап.
36. Стецько Ярослав.
37. Самотий Адам.
38. Романенко Адам.
39. Няйка Дмитро.
40. Дідик Михайло.
41. Пришляк Михайло.
42. Канюк Петро.
43. Ментух Іван.
44. Піддубчишин Степан.
45. Сайчук Анастасій.
46. Пакош Микола.
47. Сусік Микола.
48. Кунишко Іван.
49. Онишкевич Тарас.
50. Матвіяс Гриць.
51. Лис Василь.
52. Леуш Михайло.
53. Рачунь Семен.
54. Горницький Арпадій.
55. Марутяк Михайло.
56. Труш Дмитро.
57. Сидор Василь.
58. Котюк Луць.
59. Сеньовський Василь.
60. Решетило Іван.
61. Шустикевич Іван.
62. Костів Володимир.
63. Костів Василь.
64. Мазур Гриць.
65. Качмарський Евген.
66. Мигаль Роман.
67. Колодницький Володимир.
68. Василевський Володимир.
69. Павлик Марія.
70. Ганіткевич Михайло.
71. Малиновський Юрій.
72. Богун Мирон.
73. Бегей Іванна.
74. Зарицька Катря.
75. Свенціцька Віра.
76. Кручовий Евген.
77. Бабський Петро.
78. Стешин Петро.
79. Добрянський Стефан.
80. Орач Дмитро.
81. Сосенко Марія.
82. Бадан Марія.
83. Біltнський Андрій.

Крім цього відбувають іще кару політичні вязні Українці в таких вязницях: **Дрогобич, Стрий, Станиславів, Бережани, Перемишль, Чортків, Самбір, Золочів.**

ЗДОРОВІ ЗУБИ.

Хто коли чекав своєї черги в дентиста, той знає, скільки то наболяться люди через ті зуби. Тай мало того, щоб раз заболіло і раз піти до дентиста. В кого раз зуби боліли, той може певно сподіватися, що ще нераз заболять. І біда не тільки в самім болю зубів. Зопсуті зуби можуть затроювати ввесь організм і тяжко шкодити здоровлю.

Відома річ, що в кого зуби міцні, здорові, добре розвинені, той може їх захоронити, щоб не гнили і не кришилися. Тільки часто полоскати, чистити зубною щіточкою й не допускати, щоб вони нищилися всякими бацилями, яких все повно в роті, та квасами, що творяться з частинок їжі, які залишилися поміж зубами. Та небагато людей має справді здорові і сильні зуби. Через те питання не тільки в тім, як їх охоронити, а передівсім, як такі зуби в людині виростити.

В першій мірі це залежить від матері, — поки ще дитина прийшла на світ. Перші зуби починають творитися в неї вже в пятім місяці перед уродженням. І чи будова тих зубів буде досить сильна і тверда, щоб опертися гниттю, це залежить від майбутньої матері, а саме, чи вона в той час перед уродженням дитини була здорова і чи добре й правильно відживляється. Коли мати в той час слабує або не зміцнює свого організму відповідними харчами, то воно відбивається взагалі на здоровлю дитини і вокрема на розвитку її зубів.

Найпотрібніші й найкорисніші харчі для майбутньої матері, це передовсім молоко, а далі листкова городовина, — салата, сира або свіжа варена капуста, бурякова гичка і т. і. Причиняються до творення зубів свіжі овочі, масло, разовий пшеничний хліб і каша.

Коли дитина прийшла на світ, то правильний розвиток її зубів залежить теж передівсім від годування, — і не тільки від того, чим її годують, а й як годують. Від розвою щелепів залежить і ріст зубів.

Правильне годування підростаючої дитини вже точно установлене лікарською наукою і кожний добрий лікар може дати точну раду, як змалку годувати дитину і які страви чергою додавати до її дієти: помаранчевий сік, молоко, зупу, кашу і т. і.

Всяка недуга підростаючої дитини — кір, шкарлятина і т. і. — може перешкодити її нормальному розвиткови на довгий час. Коли дитина слабосильна і не росте як слід, то лікар може приписати їй рибячий товщ, який причиняється також до зміцнення костей і зубів.

Коли тільки в дитини виколюються перші зуби, мати повинна чистити їх після кожної їжі. Коли дитині минуло два роки, з нею треба правильно ходити до дентиста, щоб можна направити які є недостатки в правильнім розвитку зубів. Ввесь час важна дієта, яка повинна обіймати подостатком овочевого соку, молока, городовини, добре зварені каші і хліба. Разовий хліб вона мусить добре пережувати і тим способом розвивати челюсти, в яких мають вирости другі зуби.

Пильна увага на дієту і на чистоту зубів зараз змалку причиняється до того, що вони виростуть міцні, здорові і не піддадуться так швидко псуттю і гниттю.

ФЛІС.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На визвольну боротьбу.

На річнім засіданню тов. „Любов", від. 45 У. Н. Союза ухвалено призначити з каси $5 на визвольну боротьбу. Гроші вислано до Обєднання.

БОРЛІНГТОН, ВЕРМОНТ.

Коляда на народні цілі.

Гром. Іван Загоруйко зложив $10 та призначив по $4 на Рідну Школу й інвалідів, а $2 на Музей у Празі. Гром. Василь Олещук з Рутленд, Вт. зложив $10 та призначив по $4 на Рідну Школу й інвалідів, а $2 на визвольну боротьбу. Гром. Володимир Голота зложив по $1 на Рідну Школу, інвалідів і визвольну боротьбу. Пані Марія Довгань жертвувала по $1 на Рідну Школу й інвалідів. Разом переслано через Обєднання $25.

І. Загоруйко.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (172).

„Скоро! Розтинай вязи! Малпи вже дадуть собі раду з чорними!" І Ольга скоро й холодно розвязала Тарзанови шнури, так, що він міг визволитися.

Малпи наступали на чорних. „Розвяжи Англійця!" — він крикнув Олі та самий кинувся помагати відділови Зутаґа. Людоїди, зрозумівши, що проти них виступає невеликий відділ, почали вже ставити відпір.

Списами й палками вони вже почнали перемагати малпи. Вже три малпи лежали на землі. Тарзан, бачучи це, оглянувся довкола й скоро рішився на новий засіб боротьби. Ідка усміцка появилася на його обличу, як він побачив начиння з кипячою водою.

Пірвавши його з вогню, він кинув повне начиння на облича вояків. З криком болю та страху вони подалися назад, хоч Нумабо заклакав їх наступати. Ледви перший котел води опинився на них, зараз у них попав другий.